

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 403-1897)

Originalt emne

Kødkontrol

Næringsvæsen

Næringsvæsen/Forskellige Næringsdrivende

Slagtehus

Slagtehus

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedskommissionen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvedtægt

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 3. februar 1898](#)
- 2) [Byrådsmødet den 21. april 1898](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. februar 1898 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 403-1897)

Under 16de November f. A. indkom der fra Aarhus Slagterforening et saalydende andragende:

"Undertegnede Bestyrelse for Aarhus Slagterforening tillader os herved at henlede det ærede Byraads opmærksomhed paa følgende forhold:

1) Det er en bestemmelse - vistnok i strid med lovgivningen - ved slagtingen paa Slagtehuset, at talg og fedt af 2den klasses kreaturer og svin konfiskeres, og der tilføjes os herved et betydeligt og unødigt tab, som vore konkurrenter fra landet ikke ere udsatte for idet de end ikke skulle forevise talg og fedt. Vi have søgt oplysning i Kjøbenhavn om forholdet der og have modtaget hoslagte brev fra Oldermænd Juul, hvorefter Slagterne i Kjøbenhavn frit kunne disponere over talg og fedt af 2den klasses kreaturer og svin, og tillade vi os derfor at andrage om, at disse produkter stilles til vor frie disposition.

2) Under den stærke tiltagning af slagteriet har det vist sig, at folden, hvori kalve, lam og svin anbringes, er alt for lille, saa at dyrene træder hinanden ned, og opholdet i folden i mange tilfælde ikke fjerner sig langt fra dyrplageri. - Vi tillade os at andrage om, at dette forhold maa blive forandret og flere folde byggede.

3) Ligeledes har det under tiltagningen af slagtingen paa Slagtehuset vist sig, at Skoldepladsen er meget for lille, og at navnlig et Skoldekar er ganske utilstrækkelig til slagtingens behov, og tillade vi os derfor at andrage om, at skoldepladsen maa blive udvidet, og to nye skoldekar maa blive anskaffet, hvilket er i højeste grad nødvendigt.

Disse vore ærbødige andragender tillade vi os at indstille til det ærede Byraads velvillige overvejelse.

dette andragende indkom for Byraadet i dets møde af 6te f. M. tillige med følgende af Inspektøren for det Offentlige Slagtehus under 29de November f. A. derover afgivne betænkning, hvortil udvalget for Slagtehuset i sin i sagen den 27de December f. a. afgivne erklæring havde sluttet sig.

"Med hensyn til de andragender, der af Aarhus Slagterforening ere indgivne til Aarhus Byraad, skal jeg efter opfordring tillade mig følgende bemærkninger:

Det første andragende gaar ud paa, at fedt og talg af 2den klasses dyr maa blive stillet til slagternes frie disposition, og der henvises til, at slagterne i Kjøbenhavn frit kunne disponere over talg og det af 2den klasses kreaturer og svin. - Først skal jeg oplyse, at forholdet i Kjøbenhavn er ordnet paa følgende maade:

Assurancen har faaet tilladelse til at faa den beslaglagte talg udleveret i petrolieret tilstand imod, at Bestyrelsen for Assurancen skriftlig har forpligtet sig til, paa tro og love, kun at lade den anvende til teknisk øjemed.

Men da Magistraten ikke kunde udlevere talgen til nogle slagtere uden at udlevere til dem

alle, saa maatte Assurance-bestyrelsen tillige forpligte sig til at modtage talgen til dagspris af de slagtere, der ikke have assureret- en eller to gange ugentlig kommer der da en vogn fra et lysestøberi eller en sæbefabrik og afhenter den i et særskilt rum opbevarede talg. Fri disposition over talgen af tuberkuløse dyr har slagterne ikke.

Hertil skal jeg bemærke, at et saadant forhold forekommer mig at være mildest talt i høj grad uheldigt, thi helt bortset fra de ulemper, det paafører slagtehuset (et særskilt rum til opbevaring af talg o. f. v.), giver en saadan ordning plads for misbrug af den med turberkler befængte talg, idet intet menneske kan garantere mod slige misbrug, naar talgen er uden for slagtehuset. Det forekommer mig derfor, at et saadant forhold kommer i absolut strid med et af kontrollens ufravigelige principper, hvorfor jeg paa det bestemteste maa fraraade, at en saadan ordning indføres ved Aarhus offentlige Slagtehus.

Naar der anføres, at man ved at konfiskere tal og fedt af 2den classes dyr paafører slagterne et betydeligt tab, da skal jeg oplyse, at der her paa Slagtehuset i Aaret 1896 er kasseret ca. 325 Krøs af 2den classes Hornkvæg.

Regner man hvert Krøs til 7 Pd. og hvert Pund til 12 Øre., da vil dette repræsentere en kapital paa 273 Kr., og fordeles dette beløb paa 40 slagtere, da bliver det et aarligt tab for hver slagter paa 6 kr. 83 Øre.

Af 2den classes svin ser her i Aaret 1896 kasseret ca. 350 Krøs, der omtrent vil repræsentere en kapital paa ca. 200 kr., hvilket altsaa fordelt paa 40 slagtere bliver ca. 5 kr. til hver.

Man vil heraf se, at dette spørgsmaal har en meget ringe betydning for slagterne, thi en halv snes kroner aarlig i en slagterforretning spiller jo en saa underordnet rolle, at man ikke paa dette grundlag kan ofre kontrollens principper. Jeg maa altsaa paa det bestemteste fraraade, at dette andragende bevilges.

Naar der anføres, at By-slagternes konkurrenter fra landet ikke ere udsatte for et saadant tab, da er dette ganske rigtigt, og det kan maaske ogsaa nok indrømmes, at en lille skærpelse af kontrollen her vilde være ret hensigtssvarende. At Landslagterne paa Aarhus Torv kan sælge tuberkelbefængt talg er et forhold, som maaske nok burde ændres, hvorfor jeg godt kan anbefale et paabud, der gaar ud paa, at Krøset af Hornkvæg og Svin (Kransen og plukfedtet) skal fremstilles ved kontrollen, de næste 2 andragnede gaar ud paa at saa mere staldplads og mere plads i Svineslagteriet. - Det kan ikke nægtes, at pladsen begge

de nævnte steder er alt for lille, men jeg kan ikke se, at dette forhold kan ændres paa anden maade end ved opførelsen af en ny slagtehal og en ny staldbygning. Da man imidlertid ikke kan overse, hvorledes slagtehusets status vil stille sig, før køle-huset har været i brug en sommer, foreslaar jeg, at denne sag stilles i bero i alt fald foreløbig."

I ovennævnte møde den 6te f. M. bifaldes Inspektørens af Udvalget tiltraadte indstilling med hensyn til andragendets 2 sidste punkter, nemlig om Foldene og Skoldepladsen, hvorimod man med hensyn til punkt 1, angaaende talg og fedt af 2den classes kreaturer, vedtog at udbede sig Sundheds-kommissionens erklæring meddelt, idet man særligt ønskede at erfare kommissionens tanker om, hvorvidt samme maatte anse det for overensstemmende med de nugældende regler, at talg og fedt af ovennævnte kreaturer konfiskeredes til fordel for Kommunens kasse, og, i benægtende fald, om og da paa hvilken maade en hermed stemmende regel burde søges gennemført, ligesom man ogsaa kunde ønske at høre Kommissionens mening om, hvorledes det samme forhold burde ordnes for Landslagternes vedkommende, idet andragerne syntes at have ret i, at Landslagterne end ikke vare forpligtede til at forevise talg og fedt af de af dem slagtede kreaturer, og det under forhandlingene var oplyst, at tarmene af turberkel-sygt Kvæg stundom var faldbudt her i Byen.

Paa den til kommissionen i overensstemmelse hermed rettede forespørgsel havde denne i skrivelse af 26de f. M. svaret saaledes:

"Kommissionen anser det for stemmende med tillæggene af 1ste Marts 1894 og 11te September 1895 § 5 sidste stykke, til Sundhedsvedtægten, at inficeret talg og fedt, hvad enten dette hører til en Kødkrop, der er kassebel, eller til en, som faar 2den Classes stempel, kasseres, uskadeliggøres og hjemfalder til kontrollens disposition uden erstatning; det skal udtrykkelig fremhæves, at det ingenlunde er alt til 2den classes kreaturer hørende talg og fedt, der er konfiskeret, men kun det, som det ser anset for nødvendigt at sikre sig imod misbruges paa grund af, at det ser befængt med turberkler o. l.

Kommissionen anser det for rigtigt, at der snares muligt gennemføres ensartede regler for det, der skal fremstilles ved Dyrekroppens besigtigelse af kontrollen, og vedlægger et forslag til forandring i de gældende bestemmelser, i hvilke forslag tillige er optaget enkelte andre nye bestemmelser, som anses for hensigtsmæssige. Særlig med hensyn til ændringsforslagets § 6 skal det bemærkes, at dette vil lette kontrollen."

Kommissionens ovennævnte forslag er saalydende:

- 1) Foran 1ste stykke i § 2 sættes: Kød af de i § 1 nævnte dyr, bestemt til frohandling, maa ikke indføres i stalden eller paa dens grund ved nattetid efter nærmere af Sundhedskommissionen bestemt klokkeslet for sommer og vinter
- 2) § 2, 3die stykke, forandres saaledes, at det kommer til at lyde i 2det punktum: "Lunger, Hjerter, Lever og Nyrer skulle vedhænge i deres naturlige forbindelse med kroppen, medens Hoved, Tunge og Milt skulle medfølge; for Hornkvæg og Svin skulle endvidere Tarmene og Krøset (Kransen og plukfedtet)" samt for Hundyrenes vedkommende Børen medfølge."
- 3) § 5, sidste stykke forandres saaledes: Over kødkroppe, Organer eller andre til Dyret hørende dele, der kasseres som utjenlige til menneskeføde og derfor skulle uskadeliggøres, har kontrollen dispositionsret, uden at ejeren kan forlange nogen erstatning derfor, ligesom pølser af de i § 4 nævnte dele af dyr, der er indførte uden sundhedskommissionens tilladelse, konfiskeres uden erstatning.
- 4) § 4 Begyndelsen af §'en "Tarme " tilføjes foran "Blod".
- 5) § 6 i sidste stykke efter "Kødpølser" indskydes "Blodpølser".
- 6) Efter sidste stykke tilføjes: "Forhandling af pølser og af de i § 4 nævnte dele af Dyrene maa ikke finde sted plaa torvene."

Med denne erklæring forelægger sagen paa ny til forhandling i nærværende møde.

Da saavel denne sag som de tvende, senest i møde den 14de Oktober f. A. behandlede sager Nr. 287/1896 og 345/1896 i formel henseende gik ud paa en forandring i de for Kommunens Sundhedsvæsen gældende vedtægts-bestemmelser, havde Formanden tillige indbragt den i disse tvende sager omhandlede erklæring af Sundhedskommissionen af 16de November f. A. angaaende skærpede kontrolbestemmelser for forhandlingen af røget og saltet kød og angaaende lettelse i de gældende vedtægts-bestemmelser for forhandling af røget kød, til behandling af Byraadet sammen med den foreliggende sag.

Efter sket drøftelse tiltraadte Raadet Sundhedskommissionens forslag i alle tre sager, undtagen for saa vidt Kommissionen havde ønsket at forblive ved de nugældende bestemmelser for forhandling af røget kød, idet Byraadet ikke fandt anledning til paa dette punkt at fravige sit i mødet den 14de Oktober f. A. indtagne standpunkt.

I overensstemmelse med denne vedtagelse blev der under 7de Februar tilskrevet Justitsministeriet saaledes:

"Ved de af det høje Ministerium under 1ste Marts 1894 og 11te September 1885 stadfæstede Tillæg til den under 15de Januar 1887 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Aarhus Købstad er der foreskrevet kontrol med slagtning i byen og indførelsen af kød til Byen fra andresteder.

Det har imidlertid vist sig, at de i disse tillæg indeholdte bestemmelser ikke ere ganske tilstrækkelige til at forebygge farer for forhandling af usundt kød. I følge § 2 i tillægget af 1ste Marts 1894 er det nemlig kun kød, som indføres til forhandling i fersk tilstand, der er undergivet besigtigelse af kontrollen, og der er efterhaanden opstaaet formodning om, at kød af kreaturer, som paa grund af sygelig tilstand eller, fordi de ere selv-døde, ikke vilde kunne have passeret kontrollen, indføres i saltet eller røget tilstand, Da nydelsen af saadant kød, navnlig af røget kød, der ofte ikke koges, kan frembyde fare, ere der formentlig grund til at forhindre indførelsen heraf.

Medens der ved den slagtning, som forgaar paa det offentlige Slagtehus her i Byen, sker undersøgelse af Dyrets samtlige indvolde, derunder for Hornkvæg og Svin af Tarmene og Krøset, skulle disse efter bestemmelserne i Tillægget af 1ste Marts 1894 § 2, 3die stykke, jfr. Tillægget af 15de September 1895, ikke følge med den til staden indførte slagtede dyrekrop. Uden undersøgelse ville derfor disse dele af andet steds slagtede dyr, selv om de maatte være befængte med turberkler eller være i anden sygelig tilstand, kunne sælges her i byen, hvilket formentlig er forkasteligt.

Der er hos Slagterne her i Byen - om end med urette, jfr. Tillægget af 15de September 1895 sidste stykke - opstaaet tvivl om, hvor vidt kontrollen havde ret til at uskadeliggøre og disponere over kasseret talg og fedt af kreaturer, hvis kød i øvrigt ikke kasseres, men erholder 2den klasses stempel, hvorfor det anses for rigtigst at tydeliggøre kontrollens ret hertil.

Om ændringer i den antydede retning i de omhandlede tillæg ere Byraadet og Sundhedskommissionen ikke ment at kunne tiltræde et forslag fra Byraadet, der gaar ud paa at ophæve forbudet i § 6 i Tillægget af 1894 imod, at der i udsalgs-steder for fersk kød maa forhandles røget kød, hvilket forbud, der f. eks. ikke antages at gælde i København, Byraadet ikke anser for nødvendigt i hygiejnisk henseende, medens det medfører besvær for Kødhandelen.

Idet man fremsender et i overensstemmelse med foranstaaende affattet udkast til forandring i de omhandlede Tillæg til Sundhedsvedtægten, i hvilket forslag endvidere efter

Sundheds-kommissionens forslag er optaget nogle enkelte andre tilføjelser, tillader Byraadet sig at indstille dette til det høje Ministeriums stadfæstelse.

den mellem Byraadet og Sundheds-kommissionen førte brevveksling vedlægges i afskrift."

Det med dette andragende fulgteforslag er saalydende:

Forslag

til ændringer og tilføjelser til de under 1ste Marts 1894 og 11te September 1895 stadfæstede Tillæg til den undser 15de Januar 1887 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Aarhus Købstad.

Bestemmelserne i Tillægget af 11te September 1895 angaaende Kødkontrol bortfalde og i Tillægget af 1ste Marts 1894 ske følgende ændringer og tilføjelser:

1.

§ 2 afsattes saalydes:

Kød af de i § 1 nævnte dyr, bestemt til forhandling, maa ikke indføres i staden eller paa dens grund ved nattetid efter nærmere af Sundheds-kommissionen bestemt klokkeslet for sommer og vinter.

Kød af disse dyr, som indføres i fersk tilstand, maa ikke forhandles, før det er blevet besigtiget i det offentlige Slagtehus eller paa anden kontrolsteder - som Byraadet dertil bestemmer - og fundet tjenligt til menneskeføde.

Efter besigtigelsen, der betales efter en af Byraadet fastsat takst, forsynes kødet, for saa vidt det er fundet tjenligt til menneskeføde, med et af Byraadet bestemt mærke, der er forskelligt, eftersom kødet er fuldstændigt fundet (1ste classes stempel), eller det kun er spiseligt efter tilstrækkelig kogning eller stegning (2den classes stempel).

Ved besigtigelsen skal hele dyrekroppen fremstilles, for stort Kvægs og Hestes vedkommende kan dog kroppen være delt i fjerdedele, hvorimod Kalve, Faar, Lam og Svin skulle fremstilles i udelt kroppe; Lunge, Hjerter, Lever og Nyrer skulle vedhænge i deres naturlige forbindelse med kroppen, medens Hoved, Tunge og Milt skulle medfølge.

For Hornkvæg og Svin skulle endvidere Tarmen og Krøset (Kransen og Plukfedet) samt for hund-dyrenes vedkommende Børen medfølge.

Dyr, der ere slagtede paa grund af pludselig indtraadt sygdom eller ulykkestilfælde, og som

indføres i stalden eller paa dens grund til forhandling, skulle fremstilles til besigtigelse overensstemmende med § 1.

Selvdøde dyr maa ikke indføres til staden,

Kød i saltet og røget tilstand af de i § 1 nævnte dyr maa ikke forhandles her i staden, med mindre det hidrører fra dyr, som i friskslagtet tilstand ere undersøgte i det offentlige Slagtehus eller ved offentlig Kontrolstation og fundene tjenlige til menneskeføde.

2.

I § 3 forandres Slutningsordene "at det er tjenligt til menneskeføde" til: "at det er fundet død (1ste classes stempel)".

3.

I § 3 tilføjes "Tarme" foran "Blod".

4.

til § 5 føjes:

Over kødkroppe, organer eller andre til dyret hørende dele, der kasseres som utjenlige til menneskeføde go derfor skulle uskadeliggøres, har kontrollen dispositionsret, uden at ejeren kan fordre nogen erstatning derfor, ligesom Pølser af de i § 4 nævnte dele af dyr, der ere indførte uden Sundheds-kommissionens tilladelse, konfiskeres uden erstatning.

5.

I § 6, 2det stykke, udgaar ordene "(ikke røget)", og der indsættes "samt frisk røget".

I 3die stykke indsættes efter "Kødpølser" "Blodpølser".

Til § 6 føjes: "Forhandling af pølser af de i § 4 nævnte dele af dyr maa ikke finde sted paa Torvene."

(Se mødet den 21de April.)

Uddrag fra byrådsmødet den 21. april 1898 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 403-1897)

Byraadets Kundskab, hvorefter man forventer at modtage Meddelse om Byraadets Beslutning i Sagen."

Udvalget for Slagtehuset, der under 29de f. M. havde ytret sig i over foranstaaende Skrivelse, havde ikke fundet noget imod samme at erindre, hvorimod Sundhedskommissionen, hvis Erklæring derefter var bleven æsket, under 10de d. M. havde udtalt sig saaledes:

"Ved Tilbagesendelsen til det ærede Byraad tillader Kommissionen sig at udtale, at den af Justitsministeriet foreslaaede Redaktion af Slutningen af § 2 formentlig meget vil vanskeliggøre en virkelig Kontrol med Indførselen af røget og saltet Kød, selv om man gaar ud fra, at det er Sundhedskommissionens Skøn, som skal være endelig afgørende, noget, som dog formentlig helst burde udtrykkelig udtales. Kommissionen maa, naar den af Byraadet foreslaaede Bestemmelse skal forandres som for vidtgående anse det for heldigst, om Indførsel af saltet og røget Kød blev tilladt under samme Betingelser som Slagteriaffald, altsaa paa nærmere i hvert enkelt Tilfælde af Sundhedskommissionen fastsatte Betingelser. De to andre af Ministeriet foreslaaede Forandringer kan Kommissionen tiltræde, men tillader man sig dog at henstille med Hensyn til den tredie, om der ikke bør tilføjes en udtrykkelig Begrænsning i Retning af, at Tilbagesendelse ikke kan forlanges, naar de paagældende Fødemidler ved Eftersyn findes at være af en saadan Beskaffenhed, at de bør konfiskeres og tilintetgøres.

Kommissionen tillader sig derhos, nu da Sagen paa ny er den forelagt, at foreslaa, at der i Tillæggets § 5 efter 1ste Stykke indføres et nyt Stykke omtrent saaledes lydende:

"Personer, som have Tilladelse til at tilvirke og forhandle Pølser og lignende Næringsmidler maa, naar de tillige have Udsalg af Kød, kun forhandle Kød, som er forsynet med 1ste Klasses Stempel".

Kommissionen maa anse det for umuligt at overholde Bestemmelsen om, at der til Pølser kun maa bruges Kød, der er forsynet med 1ste Klasses Stempel, hvis en saadan ny Bestemmelse som den foreslaaede ikke indføres, idet det i så henseende er aldeles utilstrækkeligt, at det efter § 5, 1ste Stykke, er forbudt at opbevare 2den Klasses Kød i de til Tilvirkning af Pølser bestemte Lokalet, der inde fleste Tilfælde staar i meget nær, oftere umiddelbar Forbndrlse med den paagældendes Kødudsalg; det har i den senere Tid vist sig, at det ikke ualmindeligt, at de Slagtere, som lave billige Pølser, anvende det 2den Klasses Kød, som de ikke have faaet solgt, til Pølser."

Efter at Sagen var forhandlet, forkastede Byraadet Sundhedskommissionens Forslag til en Tilføjelse til Tillæggets § 5, og med Hensyn til Ændringen til Udkastets Punkt 1 foretrak man at følge Ministeriets fremfor Kommissionens Forslag, hvorimod man i Overensstemmelse med dennes Forslag til Udkastets Punkt 4 besluttede at indstille til Ministeriet, at der tilføjes dette Punkt følgende Bemærkning:

"Dog kan Tilbagesendelse ikke forlanges, naar de paagældende Fødemidler findes at være af en saadan Beskaffenhed, at de bør konfiskeres og tilintetgøres".

Den af Ministeriet til Udkastets Punkt 3 foreslaaede Ændring tiltraadtes ligeledes af Byraadet.

Det tilføjes derhos, at der under 26de April blev tilskrevet Amtet det fornødne i Overensstemmelse med foranstaaende, hvorefter man under 16de Maj gennem Amtet modtog en Kommunikation af Justitsministeriets Skrivelse af 9de f. M. med Underretning om, at det saaledes af Byraadet vedtagne Tillæg til Sundhedsvedtægten under f. D. var stadfæstet, Tilføjelsen til Tillæggets Punkt 4 i følgende Skikkelse:

"Dog kan Tilbagesendelse ikke forlanges, naar de paagældende Fødemidler findes ikke at være egnede til Menneskeføde."

og at en offentlig Bekendtgørelse herom vilde blive optagen i Lovtidenden."

Det tilføjes, at da det senere oplystes, at der i den i Lovtidenden skete Offentliggørelse af Tillæggets Tekst var indløbet enkelte Fejl, blev det Nummer, hvori Tillægget havde været bekendtgjort, omtrykt, hvorom Byraadet modtog Meddelelse ved en Amtet den 19de Juli kommunikeret Skrivelse fra Justitsministeriet af 14de f. M.

Et sammenarbejdet Eksemplar af de paagældende Vedtægtsbestemmelser, saaledes som disse ere ændrede ved Tillægget af 9de Maj, er optaget i Tillægget til disse Forhandlinger.

